

Գործը իւր մէջ ամբողջական է, և հարկէ նկատել լով զայն իբրեւ իմաստաւոր մը, եւ ոչ «քննարկան դասականութիւն» մը, ինչպէս իտալացիները կը կրէն: Այլ և խնդիր մը իւր մէջ իմաստաւոր, սիրելի իբրեւ մասնագէտի՝ այլ և ուրիշներու՝ դասականութեանց եղանակներով: Ինչպէս ի մի ամփոփել, վերջին նկարագրով կը նկատենք մենք Հեղինակին գործը:

Հոյ պիտի գտնէ ընթերցողը այն ամէն ինչորոշ պատգամներ՝ որոնք Հայաստանի աշխարհ հասարական դէրքի, նախապէս քննարկներու քաղաքական, պատմութեան, քաղաքականութեան հան մասին կրնային յարուցուիլ, քննարկաբար կը կրէն, խիտ ազդեցող մէջ: Եւ այս ամէն անգամ ցոյց տրուելով յաջորդներն ու մանրամասնութիւններ կարելի է հարցնել:

Այլ կէտի մէջ պիտի դառնայինք որ Հեղինակն, խորութիւնը գնելու հին եւ նոր ազգայնականութեան մէջ, յայտնի է որ հասարակ շրջանի համար նորագոյն քննարկներ միայն արժեքաւոր են եւ վստահելի, քան որ համար տանեալ եւ աւելի տարիներ յառաջ գրուած դասական սիրութիւն, թեեւս անոնք ալ երբեք խորելի չեն: Գովելի է այս կողմանէ Հեղինակին այն ընթերցող, որ ամէն պարագային մասնատելով կ'ընէ նաեւ հայերէն թարգմանութեամբ մատչելի աղբյուր՝ Հանդիսի կամ Թերթի թերթերու մէջ: Նիւթի վերաբերեալ նորագոյն գրութիւն բոլոր պատգամներ գործունէ ծանօթ կ'ընեն: Ի հարկէ ամէն քննարկեան քննարկութիւն չի կրնար պահանջուիլ, մասնաւոր այսպիսի նիւթի մը մասին, որուն վրայ կամ ցորի լրագրողներու մէջ գրուած է, եւ կամ մեծածախա Տրապարակ կուտիւններու մէջ, զորոնք ձեռք բերել անհաւատակներ մը միջոցները չեն կրնար ներել:

Հեղինակի եռանդը արժանի է ամենայն կողմանէ քաջաբերութեան: Եւ մենք քի սրտէ կը մտքովենք որ յարատեւ եւ նա իւր սրտած ճանապարհի վրայ աներկեան համոզուած թէ ապարդիւն պիտի չըլլայ իւր վստաստը ազգի մը համար, որուն ձեռքը ցայսօր կը պահուին եւ կը պահուին ձեռնարկներ, որոնք պատմեց ազգին անցեալ իրական փառքը եւ հերքեն կեղծը: Գուշակաւորութիւն:

Հ. Ն. Ա.

Ձ. ՍԻՄՈՆ ԵՎԻՍԻՍԻԱՆ. - Շիրակահայէ, գրական ինքնակննդներու ծախք, Եւ Ֆրանս, 1911, 80 էջ 338: Գին՝ 80 Լ:

Ռուսահայ խոհանարար մասնագիտներէն մին է այսօր Շիրակահայէ: Եւ հայրութիւնը

զիտցալ գնահատել անոր արժանիքը, մասնաւորապէս անոր 30 ամեայ գրական գործունէութեան յարեւելեան պոէզի, երբ բացի լրագրական յաջորդներէ լրիւ տեսան նաեւ առանձին հասարակութեան նկատմամբ Գործունէութեան արժեքներ, այսպէս Գ. Մանասէ, Անտոնանէ, Յերակեանէ, Եւ Յակոբեանէ:

Վերջնայ աշխատութիւնն ունիւմ առջեւ: Եւ Յակոբեան իւր աշխատութեան նիւթ չէ ընտրած Շիրակահայէ կենսագրութիւն, այլ քննարկեալ է ուսումնասիրել անոր արտագրութիւնները, գնահատել ըստ ինքնին արժեքներ: Հոյ քննարկեալ է ալ Շիրակահայէ պատմականութեան, վեպերու եւ թատերագրութեանց համառօտ վերլուծութիւնը, քննարկուել զանոնք զգալան արժեքներով, յերեւան հանել Շիրակահայէ բարձրական յայտարարեալները: Եւ վերջապէս ցոյց տալ արդեւութիւնը գրական եւ հասարակական տեսակետներով հայ մասնագրութեան եւ կենսագրութեան վրայ:

Մանրամասնութիւններ յառաջ բերել անպէտք է համարենք: Հեղինակն իւր տեսութիւնն համառօտաւ ծանօթացուցած է արդէն լուսնային թերթի ընթերցողներուն (տե՛ս Հանդիս, Ամս. 1911, 221):

Ով որ կը հետաքրքրուի Շիրակահայէով եւ կը փափայի ունենալ անոր գործունէութեան վրայ ամբողջական գաղափար, կը յանձնենք կարգաւ Պ. Եւ Յակոբեանի գործը:

Հ. Յ. ՏԵՐԱՍԻԱՆԻՍԻ

3. ՅՈՂԷ. Ա. ՄԻՄՈՆԻՍԻԱՆ - Գնահատելու հարկէ ինքնակննդը, իսկական (Վրաստանական Կարգաւոր, Կ) Պարսի, Տպ. Կարգաւոր, 1910, էջ 75, Գին՝ 2 Պ.

Պիտի չտրուիլ այս գործը՝ որովհետեւ ինքնին իսկ գովելի է: Եւ այլ պիտի գովելու ու գնահատելու՝ ու վստաստը շատ մը հայերէնագէտներու օրինակ ըլլալով յայտարարեալն է՝ Հեղինակը, որ Հայ-կամօղիկէ Եւ Վարդապետ մըն է աշխատած է յամառ քննարկեալ եւ կարելի կուտարեւելեան հասցնելով իւր երկը: 75 էջն ունի: Եւ այլեւայլ կրնանալ թառախ հասարակութիւնը: Ինչպէս համազօրեցանք փոքրիկ համաժողովներէ մը, արդիւնք մըն է, զոր կը շնորհակցենք Միւսքեան Վարդապետի քի գովութիւն: Եւ իսկական համաժողովներէ հետեւ Միւսքեան Ա վարդապետ է գրական հիւանդութենէ մը: Եւ այլեւայլ ինքն գրարար հայերէն սիրահար իւր կարեւորին կ'ընէ իւրօրինակ փոքրիկ կոմպոզիցիոն կամ գ.